
Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2009:5

Öppet nattvardsbord för de odöpta

Sammanfattning

I motion 2009:30 föreslås att Kyrkostyrelsen får Kyrkomötets uppdrag att teologiskt och pastoralt bearbeta frågorna om de odöptas plats vid nattvardsbordet. En liknande motion behandlades vid 2005 års kyrkomöte, då avslaget på motionen motiverades utifrån vad kyrkoordningen säger om nattvarden och Svenska kyrkans del i den allmänkyrkliga traditionens starka band mellan dop och nattvard. Motionären önskar främst sådana belysningar av frågan, som går utöver den traditionshistoriskt präglade motiveringen från 2005.

Gudstjänstutskottet bejakar Läronämndens yttrande om det starka sambandet mellan dop och nattvard i Svenska kyrkan. Samtidigt ser utskottet tydliga tecken på att principen om detta samband i praktiken blir mer och mer problematiskt och att man därför på sina håll gör avsteg från ordningen.

Utskottet menar, att situationen kräver en teologisk och pastoral reflektion, som aktualiserar det nödvändiga sambandet mellan dop och nattvard och därmed främjar en fördjupad förståelse för detta samband.

Utskottet beslutar föreslå Kyrkomötet att avslå Motion 2009:30, men att Kyrkostyrelsen får Kyrkomötets uppdrag att teologiskt och pastoralt aktualisera det nödvändiga sambandet mellan dop och nattvard.

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Motionens förslag.....	3
Motion 2009:30 av Johan Åkesson, Öppet nattvardsbord för de odöpta	3
Yttrande från Läronämnden	3
Bakgrund.....	3
Utskottets överväganden.....	3
Bilaga 1, Läronämndens yttrande 2009:6y.....	6

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

G 2009:5

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2009:30.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra åt Kyrkostyrelsen att teologiskt och pastoralt aktualisera det nödvändiga sambandet mellan dop och nattvard.

Motionens förslag

Motion 2009:30 av Johan Åkesson, Öppet nattvardsbord för de odöpta

Kyrkomötet beslutar uppdra till Kyrkostyrelsen att teologiskt och pastoralt bearbeta frågan om de odöptas plats vid nattvardsbordet.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motionen i *bilaga 1*, Ln 2009:6y.

Bakgrund

I samband med tillkomsten av 1986 års kyrkohandbok förändrades frågan om tillträde till nattvarden så, att dopet blev grund för att delta i nattvardsfirande i Svenska kyrkan. Tidigare var konfirmationen det som öppnade in till nattvarden gemenskap. Biskopsmötet och Svenska kyrkans nämnd för gudstjänstliv och evangelisation gav 1988 ut skriften ”Barnen vid Herrens bord, om nattvardsdeltagande före konfirmationen”. Skriften innehåller riktlinjer för nattvardsfirande före konfirmationen. Dopet framställs där som självklar grund för nattvardsdeltagande.

Pastorala erfarenheter ledde till att Johan Linnman och Anders Åkerlund vid 2005 års kyrkomöte motionerade i frågan om de odöptas plats vid nattvardsbordet (Motion 2005:53). Såväl läronämnden som gudstjänstutskottet yttrade då, att Svenska kyrkan står i en allmänkyrklig tradition, där dop är en förutsättning för nattvardsfirande och att Svenska kyrkan inte kan göra avsteg från den traditionen.

Läronämnden upprepar till 2009 års kyrkomöte (Ln 2009:6y) sitt yttrande från 2005, att Svenska kyrkan inte kan överge den allmänkyrkliga traditionen att dop och nattvard hör ihop och att fokus bör ligga på att inbjuda icke döpta att ta emot dopets gåva för att också få deltaga i nattvarden gemenskap.

Läronämnden berör inte i sitt yttrande (Ln 2009:6y) motionärens frågeställningar beträffande kyrkosyn, sakramentssyn, bibelsyn och pastorala överväganden.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Att Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2009:30.
2. Att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att teologiskt och pastoralt aktualisera det nödvändiga sambandet mellan dop och nattvard.

Vid Kyrkomötet 2005 bereddes en motion (Motion 2005:53) om de odöptas plats vid nattvardsbordet. Föreliggande motion (Motion 2009:30) tar sin utgångspunkt i behandlingen av nämnda motion vid Kyrkomötet 2005. Motionären i Motion 2009:30 menar, att Läronämndens och utskottets motivering till att föreslå avslag på Motionen 2005:53 var otillfredsställande. De skäl som anfördes var dels texten om Svenska kyrkans öppna nattvardsbord i kyrkoordningens kap 20, och dels att Svenska kyrkan står i den allmänkyrkliga tradition, där dop och nattvard hör ouplösligt samman.

Motionen efterlyser sådana belysningar av frågan om de odöptas plats vid nattvardsbordet, som går utöver den traditionshistoriska motiveringen från 2005. Frågan måste bearbetas både utifrån den pastoral verklighet, som råder idag och utifrån relevanta perspektiv såsom kyrkosyn, sakramentssyn, bibelsyn, människosyn och pastoral överväganden. Jesu eget gränsöverskridande sätt att möta och ta emot människor framställs som förebild för hur det skulle kunna vara vid nattvardsbordet i Svenska kyrkan.

Utskottet bejakar i anslutning till Läronämndens yttrande det starka sambandet mellan dop och nattvard i Svenska kyrkan både utifrån den allmänkyrkliga traditionen sedan århundraden och vår tids ekumeniska strävanden, t.ex. genom Kyrkornas världsråds dokument *Dop, nattvard, ämbete*. Genom inflytande därifrån bejakade Svenska kyrkan i början av 1980-talet dopet som grund för nattvardsfirande i stället för som tidigare konfirmationen.

Utskottets ledamöter förmedlar olika erfarenheter av hur pastoral praxis kan te sig i frågan om de odöpta och nattvarden. Det finns exempel på att man medvetet har öppnat nattvardsbordet för odöpta, t.ex. i konfirmandgrupper i väntan på dop före konfirmationen. Andra redovisar mottagandet av en välsignelse (handen på axeln/hjärtat) som en väl fungerande praxis. Som ett särskilt problem anføres, att skillnaden mellan princip och fungerande verklighet tenderar att öka. Därtill kan man ana tendenser till en förändrad situation, där nattvarden i praktiken fungerar alltmer öppnande och inkluderande, medan dopet i ökande mån fungerar avgränsande. Därför betonas vikten av att sambandet dop – nattvard och de icke döptas situation i gudstjänsten snarast blir föremål för mångsidig och djupgående bearbetning. I längden torde det bli ohållbart att enbart hänvisa till pastoralt hanterande av skillnader mellan princip och verklighet utan en sådan bearbetning i Svenska kyrkan.

Som ett program för en teologisk och pastoral bearbetning med fasthållande av sambandet dop - nattvard nämns följande: 1) ett pastoralt handlande som håller i och för verkligheten 2) dopet som gåva och möjlighet, inte avgränsande 3) dopet som behövs för människans skull, inte för Guds 4) dopet som skapar ett "vi" utan att utestänga. I ett sådant program kan man tydliggöra att dopet främst ska tolkas inkluderande, inte exkluderande.

I utskottet betonas också, att det måste få vara legitimt att tala om skillnader mellan kristen och icke kristen. Vi måste kunna säga, att det gör skillnad att vara döpt och då framhålla dopets stora, välsignande och livstolkande gåvor, inget annat.

Svenska kyrkans nattvardsbord betecknas som ett av de mest öppna i hela den världsvida kyrkan. I utskottet framhålls det som viktigt att värna och främja den öppenheten med bibehållet samband mellan dop och nattvard. Ett sätt att göra detta är att man i vår kyrka genom teologisk och pastoral reflektion aktualiserar det nödvändiga sambandet mellan dop och nattvard och därmed främjar en fördjupad förståelse för detta samband.

Efter denna ingående diskussion beslutar gudstjänstutskottet föreslå Kyrkomötet att avslå motion 2009:30, men att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att teologiskt och pastoralt aktualisera det nödvändiga sambandet mellan dop och nattvard.

På Gudstjänstutskottets vägnar

Glenn Håkansson, ordförande

Anders Björnberg, sekreterare

Beslutande: Glenn Håkansson, ordförande, Timmy Leijen, Ulla-Britt Emanuelsson, Gun Andersson, Anna Karin Hammar, Katarina Ramnerö Ödestad, Ingegerd Flock Andersson, Gerd Johansson, Anders Åkerlund, Anna-Sara Walldén, Fredrik Nilsson, Kerstin Hesslefors Persson, Marianne Kronbäck, Christina Holmgren och Kaya Ålander.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Johan Åkesson, Anita Eiderbrant Bylund, Tommy Eriksson, Ann-Kristin Forsman, Ann-Sofie Persson, Laila Johansson, Birgit Ahlström, Ola Isacsson, Lena Brolin, Ann-Christin Lind, Lars Arvidsson, Ingrid Skäremo och Ylva Wahlström.

Biskoparna Martin Lind och Caroline Krook har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2009:6y

Om tillträde till nattvarden för icke döpta

Läronämndens yttrande över motion 2009:30 som behandlar frågan om tillträde till nattvarden för icke döpta.

Läronämnden hänvisar till sitt yttrande Ln 2005:11y där det framförs att Svenska kyrkan står i den allmänkyrkliga tradition, som gällt alltsedan fornkyrkan, att dop och nattvard hör ihop. Oavsett kyrkotillhörighet inbjuds alla döpta till nattvardsbordet. Det skulle strida mot Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära att skilja dop och nattvard åt. Fokus i det pastorala arbetet bör inriktas på hur människor, som ännu ej är döpta, kan inbjudas och förberedas för att ta emot dopet och därmed även nattvarens gåvor.

Uppsala den 19 augusti 2009

På Läronämndens vägnar

Anders Wejryd, ordförande

Anne-Louise Eriksson, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Lind, biskop Erik Aurelius, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Thomas Söderberg, biskop Sven Thidevall, biskop Antje Jackelén, biskop Carl Axel Aurelius, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tony Guldbrandzén, biskop Hans Stiglund, biskop Caroline Krook, Kajsa Ahlstrand, Edgar Almén, Curt Forsbring, Karin Johannesson, Fredrik Lindström, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.